

Nr 123.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående sänkning av pensionsåldern för distriktsveterinär med delaktighet i statens pensionsanstalt; given Stockholms slott den 22 februari 1935.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Ernst Wigforss.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 22 februari 1935.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden UNDÉN, SCHLYTER, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, VENNERSTRÖM, LEO, ENGBERG, EKMAN, SKÖLD.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, anför efter gemensam beredning med chefen för jordbruksdepartementet:

Jag anhåller att få underställa Kungl. Maj:ts prövning fråga om sänkning av pensionsåldern för distriktsveterinär med delaktighet i statens pensionsanstalt.

Distriktsveterinärer, som avlönades av landsting med bidrag av staten, erhöilo från och med år 1920 pensionsrätt i statens pensionsanstalt enligt bestämmelser, intagna under kap. V i anstaltens reglemente. Genom

dessas bestämmelser fastställdes beloppet av hel tjänstepension (tjänstepensionsunderlaget) till 3,500 kronor. Härå utgår numera av statsmedel dels pensionsförhöjning med 460 kronor jämlikt kungörelsen den 18 juni 1925 (nr 280), dels ock dyrtidstillägg. Pensionsåldern bestämdes till 65 år, och det för erhållande av hel tjänstepension erforderliga antalet tjänstår fastställdes till 30. I årliga tjänstepensionsavgifter skulle av vederbörande landsting erläggas 122 kronor 50 öre, motsvarande $3\frac{1}{2}$ procent av tjänstepensionsunderlaget, och av befattningshavaren själv samma belopp, minskat med avgift enligt lagen om allmän pensionsförsäkring. För de distriktsveterinärer, som funnos anställda den 1 januari 1920, har pensionsanstalten, i den mån så erfordrats för att dessa befattningshavare till pensionsåldern skulle kunna intjäna 30 tjänstår, medgivit retroaktiv tjänstårsberäkning jämlikt bestämmelserna i § 6 av anstaltens reglemente.

I samband med distriktsveterinärväsendets förstatligande enligt Kungl. Maj:ts och riksdagens beslut år 1933 bestämdes (kungörelsen den 10 november 1933, nr 623), att distriktsveterinär, som med ingången av år 1934 överginge i statens tjänst, skulle, så länge han vore innehavare av distriktsveterinärbefattning, i pensionshänseende fortfarande tillhöra statens pensionsanstalt och därvid vara underkastad de bestämmelser, vilka jämlikt anstaltens reglemente gällde för distriktsveterinär, som avlönades av landsting med bidrag av staten. Det bestämdes vidare, att den pensionsavgift, som enligt reglementet ålåg huvudmannen, fortfarande skulle bestridas av vederbörande landsting, dock att, där sådan distriktsveterinär efter ingången av år 1934 tillträdde befattning med distrikt inom annat landstingsområde än det, han vid nämnda tidpunkt tillhörde, huvudmannens skyldighet att erlagga pensionsavgift skulle övertagas av staten. De distriktsveterinärer, som ej skulle hava pensionsrätt jämlikt reglementet för statens pensionsanstalt, alltså efter utgången av år 1933 utnämnda distriktsveterinärer, skulle vara underkastade 1907 års civila pensionslag. För dem skulle gälla samma pensionsunderlag och pensionsavgift, som fastställts för tjänstemän i lönegraden B 19 vid nyreglerade verk inom allmänna civilförvaltningen, eller alltså ett tjänstepensionsunderlag av 3,924 kronor och en årlig tjänstepensionsavgift av 192 kronor (kungörelsen den 10 november 1933, nr 624). Pensionsåldern fastställdes till 65 år, och för hel tjänstepension skulle erfordras 30 tjänstår (lagen den 10 november 1933, nr 621).

Enligt nu nämnda, för närvarande gällande bestämmelser i fråga om distriktsveterinärernas pensionsförhållanden är alltså pensionsåldern för distriktsveterinär 65 år, vare sig han är delägare i statens pensionsanstalt eller underkastad de för civila tjänstemän i allmänhet gällande pensionsbestämmelserna. Genom det nya civila tjänstepensionsreglementet den 30 juni 1934 (nr 442), vilket träder i kraft den 1 juli 1935, har emellertid pensionsåldern för de i statens pensionsanstalt icke delaktiga di-

striktsveterinärerna nedsatts till 63 år. Enligt övergångsbestämmelse till reglementet skall dock för distriktsveterinär, som vid tillämpning av denna nya pensionsålder är skyldig att avgå från tjänsten före den 1 juli 1938, gälla en pensionsålder av 64 år, om han inom viss tid anmäler sin önskan att kvarstå i tjänst efter 63 års ålder.

I propositionen nr 222 till 1934 års riksdag med förslag till civilt tjänstepensionsreglemente framhölls (sid. 180), att sådan ändring i reglementet för statens pensionsanstalt borde övervägas, varigenom pensionsåldern för distriktsveterinärer med delaktighet i anstalten bragtes i överensstämmelse med den föreslagna pensionsåldern för distriktsveterinärer, vilka bleve underkastade civila tjänstepensionsreglementet.

Genom beslut den 21 september 1934 anbefalldes Kungl. Maj:t statens pensionsanstalt att inkomma med *dels* utlåtande beträffande frågan, huruvida i anledning av vad civila tjänstepensionsreglementet stadgade om pensionsålder för distriktsveterinär, å vilken reglementet erhöle tillämpning, ändring borde vidtagas i bestämmelserna i reglementet för statens pensionsanstalt i fråga om pensionsålder för distriktsveterinär med delaktighet i pensionsanstalten, *dels ock* förslag till de bestämmelser, som kunde erfordras för genomförande av dylik ändring.

I skrivelse den 30 november 1934 har *statens pensionsanstalt* avgi-
vit dylikt utlåtande och förslag. Pensionsanstalten har därvid till en början anført, att anstalten med utgångspunkt från Kungl. Maj:ts och riksdagens ställningstagande till frågan om pensionsåldrar för civila tjänstemän ansett sig böra förutsätta, att för distriktsveterinärer med delaktighet i anstalten borde införas pensionsåldersbestämmelser liknande dem, som gälla för distriktsveterinärer med pensionsrätt enligt civila tjänstepensionsreglementet, såvida icke särskilda omständigheter skulle lägga hinder i vägen härför eller ett genomförande av sådan ändring skulle vara förenat med stora olägenheter. I anslutning härtill har pensionsanstalten vidare anført i huvudsak följande:

Vad först beträffar frågan om möjligheten att över huvud taget vidtaga en ändring i de gällande pensionsvillkoren, är i detta avseende att märka, att pensionsanstaltens reglemente allt sedan distriktsveterinärernas inträde i anstalten innehållit en bestämmelse (§ 16) om att den, som har pensionsrätt enligt reglementet, är underkastad den ändring eller indragning av rätt till uppskjuten pension ävensom de ändringar i övrigt i pensionsrätten, som kunna varda fastställda i sammanhang med det statsunderstödda pensionsväsendets centralisering eller eljest. Jämväl de för distriktsveterinär gällande avlöningsbestämmelserna innehålla stadgande om att ordinarie tjänsteman, å vilken nämnda bestämmelser bliva tillämpliga, är pliktig att underkasta sig de ändrade bestämmelser, som kunna varda utfärdade i fråga om pension. Formellt hinder för ändring av pensionsåldern förefinnes således icke.

Beträffande frågan om de olägenheter, som en ändring av pensionsåldern kan väntas medföra, vilken fråga anstalten inskränker sig till att behandla ur rent pensionsteknisk synpunkt, vill anstalten erinra, att de

distriktsveterinärer, som funnos anställda den 1 januari 1920, medgivits retroaktiv tjänstårsberäkning, i den mån så erfordrats och varit möjligt. Befattningshavare, som vid 1920 års ingång överskridit 35 års ålder, hava sålunda berättigats att mot erläggande av föreskriven engångsavgift räkna tjänstår från denna ålder eller den högre ålder, från vilken de erhållit distriktsveterinärtjänst eller annan befattning, som kunnat medföra rätt till retroaktiv tjänstårsberäkning enligt reglementet. Distriktsveterinär, som första gången tillträtt sådan befattning efter den 1 januari 1920, får för pension från statens pensionsanstalt tillgodoräkna sig hela sin tjänstetid såsom distriktsveterinär. För samtliga här avsedda befattningshavare gäller dessutom, med vissa inskränkningar, att de kunna få medräkna jämväl tjänstår, som för pension intjänats i statstjänst, vilken medfört rätt till tjänstepension.

Om pensionsåldern nu anses böra sänkas till 63 år och därvid för erhållande av hel tjänstepension fortfarande skall fordras 30 tjänstår, behöver befattningshavaren, om han skall kunna erhålla hel pension vid pensionsåldern, räkna tjänstår senast från 33 års ålder. Detta skulle icke bli möjligt för de veterinärer, som funnos anställda den 1 januari 1920 och som antingen medgivits retroaktiv tjänstårsberäkning (tidigast från 35 års ålder) eller då befunno sig i en ålder mellan 33 och 35 år och ej hade att tillgodoräkna sig tjänstår på grund av föregående statstjänst eller dylikt. Även för distriktsveterinärer, som anställdts efter den 1 januari 1920, komme en sänkning av pensionsåldern utan motsvarande sänkning av kravet på tjänstår för hel pension att i flera fall minska utsikterna till erhållande av oavkortad pension. För dem, som icke ens enligt nu gällande bestämmelser kunna nå hel pension, skulle ändringen medföra ytterligare nedsättning i pensionen. Motsvarande olägenheter skulle uppstå i fråga om familjepensionsrätten.

Nu påtalade olägenheter äro emellertid av den art, att de genom lämpliga övergångsbestämmelser kunna undanröjas. Pensionsanstalten finner skäligt, att en sänkning av pensionsåldern icke genomföres utan att sådana övergångsbestämmelser tillika meddelas. Anstalten får i sådant syfte föreslå, att vid såväl tjänstepensions som familjepensionsberäkning antages, att pensionsåldern är 65 år samt att för distriktsveterinär, som avgår från sin befattning mellan 63 och 65 års ålder, tjänstårsberäkningen antages fortsätta till 65 års ålder. Stöd för ett sådant förfaringssätt synes kunna hämtas av den ståndpunkt, som statsmakterna vid civila tjänstepensionsreglementets antagande intogo till frågan om krav på tjänstår för hel pension. Den sänkning av pensionsåldern, som genom civila tjänstepensionsreglementet genomfördes för flertalet tjänstemän, tillhörande allmänna civilförvaltningen, blev nämligen i allmänhet förknippad med en nedsättning av antalet för hel pension erforderliga tjänstår från 35 till 30, och nedsättningen av pensionsåldern blir därför i regel utan försämrande inverkan på pensionens storlek. Där sådan försämring undantagsvis inträder, har densamma modifierats genom särskilt övergångsstadgande.

Det torde icke böra ifrågasättas att på grund av pensionsålderns sänkning extra pensionsavgifter skulle utkrävas av landstingen eller befattningshavarna, utan de kostnader, som förorsakas av denna genom statsmakternas ingripande tillkommande ändring av pensionsåldern, synas böra helt bäras av statsverket. För distriktsveterinär, som avgår mellan 63 och 65 års ålder, torde erläggandet av pensionsavgift såväl för huvudman-

nens som för befattningshavarens vidkommande böra upphöra vid frånträddandet av befattningen.

Då civila tjänstepensionsreglementet antogs, beslöts, att detsamma skulle träda i kraft först den 1 juli året efter dess antagande. Tjänstemän, som befunno sig nära de nya pensionsåldrarna, erhöilo härigenom viss respitid för att förbereda sig på avgången. För dem, som fingo sin pensionsålder sänkt med två år och blevo skyldiga att avgå inom tre år efter reglementets ikraftträdande, bereddes dessutom möjlighet att kvarstå i tjänst ett år utöver den i reglementet stadgade pensionsåldern. Liknande övergångsanordningar synas böra vidtagas vid sänkning av pensionsåldern för de i statens pensionsanstalt delaktiga distriktsveterinärerna.

För genomförande av vad pensionsanstalten föreslagit erfordras tillägg till mom. 4 i övergångsstadgandena till kap. V av anstaltens reglemente.

Vid sin skrivelse har statens pensionsanstalt fogat en till anstalten inkommen framställning från *styrelsen för svenska distriktsveterinärföreningen*, däri styrelsen hemställt, att, därest en sänkning av pensionsåldern för de i anstalten delaktiga distriktsveterinärerna ansåges böra ifrågakomma, avgången vid den lägre levnadsåldern måtte göras frivillig, samt att i varje fall sänkning av pensionsåldern icke måtte för distriktsveterinärerna medföra vare sig försämring av pensionsvillkoren, höjning av pensionsavgifterna eller påläggande av nya retroaktiva avgifter.

Medicinalstyrelsen har i utlåtande den 2 januari 1935 anfört följande:

Genom de nya, år 1934 utfärdade bestämmelserna angående pension för tjänstemän i statens tjänst har i allmänhet en sänkning av pensionsåldern ägt rum. Med hänsyn härtill får medicinalstyrelsen, under erinran att distriktsveterinärerna, vilka så sent som från och med den 1 januari 1934 övergått i statens tjänst, dessförinnan författningsenligt voro berättigade att kvarstå i tjänst till fyllda 65 år, tillstyrka statens pensionsanstalts förevarande förslag. Med anledning av svenska distriktsveterinärföreningens framställning i ärendet får medicinalstyrelsen tillika framhålla, att ett bifall till förslaget icke kommer att för distriktsveterinärerna medföra vare sig försämring av pensionsvillkoren eller höjning av pensionsavgifterna eller påläggande av nya retroaktiva avgifter.

Statskontoret har i utlåtande den 31 januari 1935 förklarar sig icke hava något att erinra emot det av statens pensionsanstalt framlagda förslaget.

Såsom framgår av den lämnade redogörelsen äro, sedan staten med ingången av år 1934 övertagit distriktsveterinärväsendet, samtliga distriktsveterinärer numera anställda i statens tjänst. De distriktsveterinärer, som utnämnts till sådan befattning före den 1 januari 1934, kvarstå emellertid fortfarande såsom delägare i statens pensionsanstalt, och endast därefter utnämnda befattningshavare bliva underkastade bestämmelserna i civila tjänstepensionsreglementet. För förstnämnda grupp av distriktsveterinärer gäller alltså en pensionsålder av 65 år, medan för den sistnämnda gruppen pensionsåldern från och med den 1 juli 1935 kommer att utgöra 63 år.

En dylik skiljaktighet i avgångsåldern för olika innehavare av samma befattning är givetvis icke lämplig.

För att åvägabringa enhetlighet i fråga om avgångsskyldigheten torde därför, såsom ämbetsverken förordat, sådan ändring av bestämmelserna i reglementet för statens pensionsanstalt böra ske, att pensionsåldern fastställas till 63 år jämväl för i anstalten delaktig distriktsveterinär. Av skäl, som pensionsanstalten anfört, torde de ändrade bestämmelserna dock icke böra träda i kraft förrän den 1 juli 1936. På sätt anstalten föreslagit, böra vidare i fråga om befattningshavare, för vilka avgångsskyldigheten enligt de nya bestämmelserna kommer att inträda under de närmaste åren, meddelas övergångsstadganden beträffande avgångsåldern. Mot det förslag i sådant hänseende, som pensionsanstalten i överensstämmelse med motsvarande föreskrifter i övergångsbestämmelserna till civila tjänstepensionsreglementet framlagt, har jag intet att erinra.

De föreskrifter, som pensionsanstalten föreslagit för reglering av tjänstårsberäkningen samt i fråga om pensionsbeloppens bestämmande för de distriktsveterinärer, vilka utnämnts före år 1934, finner jag mig ävenledes kunna tillstyrka.

Det torde böra ankomma på Kungl. Maj:t att, sedan riksdagen fattat beslut i den föreliggande frågan, vidtaga av beslutet betingade ändringar i det för pensionsanstalten gällande reglementet.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att bemyndiga Kungl. Maj:t att, i huvudsaklig överensstämmelse med vad jag här förordat, utfärda bestämmelser i fråga om sänkning av pensionsåldern för distriktsveterinär med delaktighet i statens pensionsanstalt.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

R. Borgström.